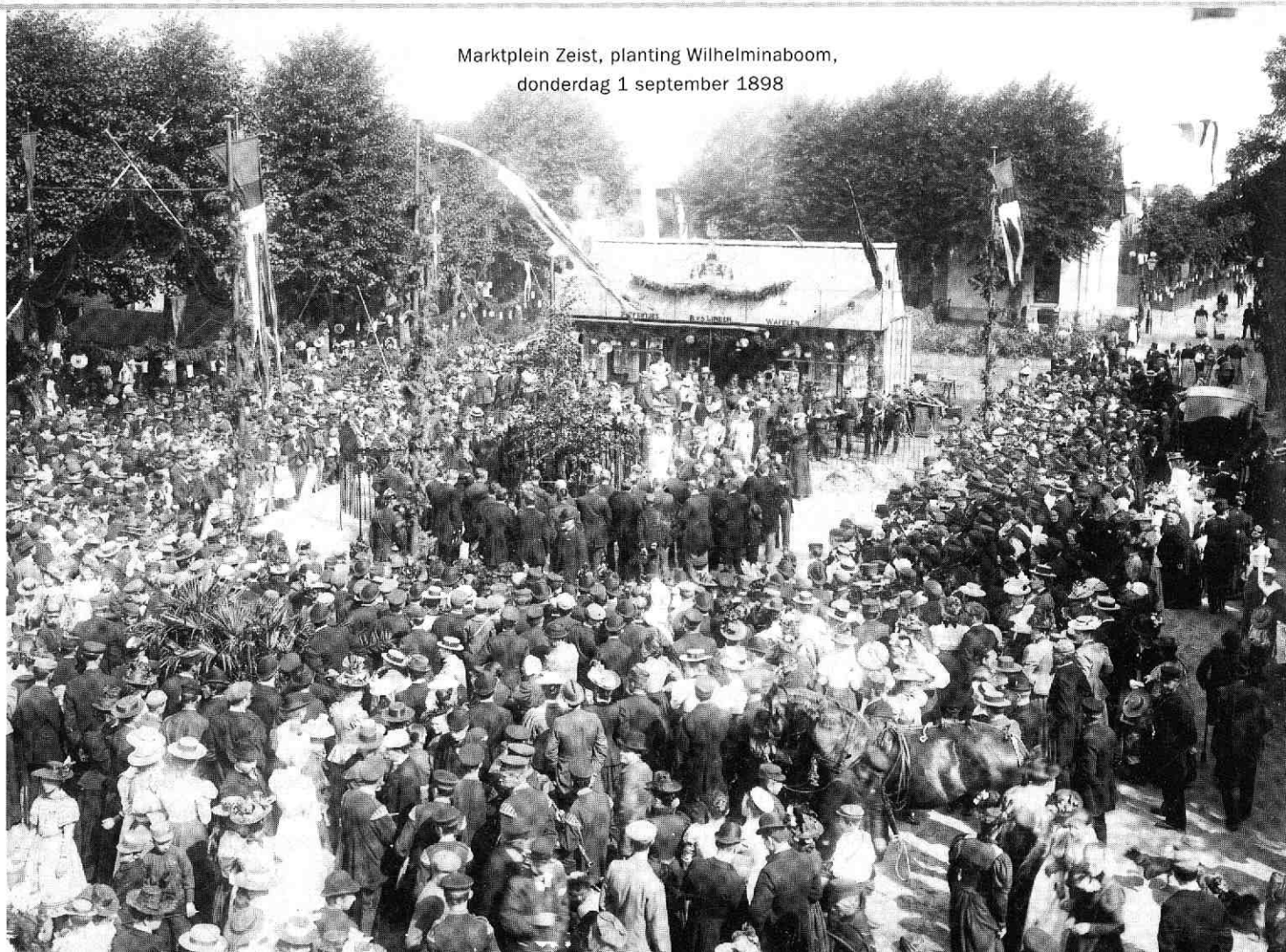

Marktplein Zeist, planting Wilhelminaboom,
donderdag 1 september 1898

Een speurtocht in ons archief naar schriftelijke herinneringen aan de inhuldiging van Koningin Wilhelmina, nu precies 100 jaar geleden, levert een paar gegevens op.

Henriette van de Poll, de oudste dochter van het echtpaar van de Poll - van de Poll, is als hofdame in die dagen vanzelfsprekend véél te actief bezig geweest om haar indrukken op papier te zetten, en ook van de andere familieleden is niet veel commentaar bewaard gebleven.

Vader van de Poll had een uitnodiging voor de inhuldiging op 6 september in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Hij wist dit overigens pas begin augustus '98 en schrijft daarover aan zijn jongste telg, Joanna (of Zus) als zij enkele dagen te Zandhove bij Zwolle logeert:

(...) *Voor mijzelf heb ik vermoedelijk een kaart zoals Mama beweert, maar ik zoude er zoo gaarne ook een hebben voor Frits of Lou (red.: twee andere van zijn kinderen) want de eerewacht (red.: waar Frits deel van uitmaakte) komt ook niet in de kerk.*

Er schijnen ditmaal veel minder kaarten of plaatsen voor particulieren te zijn dan bij de inhuldiging van Willem II of III, die ik beide heb bijgewoond op een particulier of publiekkaart (...) Tegenwoordig moet die buitenlandse en binnenlandse pers het hoogste woord hebben en ontzien worden, die zg. "Koningin der Aarde" die zich in de regel weinig koninklijk aanstelt en nu zal worden opgehemeld door dr. A. Kuyper, de man die zoveel ellende verspreid en twist en tweedracht zaait met zijn "Standaard"...1

Uiteindelijk is het hem kennelijk gelukt nog een plaats te bemachtigen voor zijn dochter Lou.

De jongste dochter Joanna mocht de feestelijkheden als toerist meemaken en doet daarvan, zij het in telegramstijl, verslag in haar agenda.2 Hieruit volgen enkele notities:

Zaterdag 3 Sept.

Pakken. Aankomst 3 uur te Adam. Foef (red.: d.i. Agnes Henriette Labouchère, een vriendinnetje dat op Slot Zeist woonde) wacht ons alleen, Herengracht 547 - Direct grote rijtoer om versieringen te zien.

Maandag 5 Sept.

Hoor dat Mama ook in de stad is !! (red.: moeder van de Poll was ziek geweest en had eerst thuis willen blijven) De geheelen ochtend gehangen voor 't raam - op de tribune kijken naar passanten. Alleraardigst. ... ½3 eerst schot valt, eerste zonnestraal komt door. Prachtig weer. Magnifique intocht. Koningin beelderig. Zien alles vlakbij en prachtig. Wandeling door de straten ... Frits (red.: broer) komt eten. 's Avonds grote wandeling Kalverstraat. ...

Dinsdag.

Inhuldiging. ... Ik op een balcon v. hoekhuis op de Dam. ... zien opstellen. Troepen in bedwang houden v. gedrang - menschen naar de kerk gaan, leden v.d. kamer, ministers.

10.30 Prins en Prinses von Wied. Gr. V. van Sachsen Weimar. 10.50. H.M. de Koningin Moeder in prachtige koets met 6 paarden. daarachter gevolg. zie Henriette instappen (allen voordeur uit Paleis en zo in de k.) 11 uur: Herauten. de Koningin de Koningin is beelderig. wandelt langzaam. de sleep van de kon. gedragen door 4 heeren. 12 u. v. Lynden als heraut kondigt de inhuldiging af, buiten groot HOERA ... Koningin terug, Herauten trompetten op balcon. Trompetblazen tot H.M. verschijnt - onbeschrijfelijk ogenblik. De Koningin met die enorme kroningsmantel om, zeer fijn, schitterend diadeem op 't hoofd, buigende en wuivende tegen haar troepen en volk, het enorme paleis tot achtergrond, het volk bulderend van de Hoera's. Iets om nooit te vergeten. Een ogenblik verdwijnt de Koningin en komt dan terug hand in hand met de Moeder.

...

Dejeuner, rusten ... wandelen. zien Koningin van de rijtoer terugkeren. thuis thee. kijken op de tribune 's avonds illuminatie. uren rondrijden ... tot slot lopen tot ½ een. Souper.

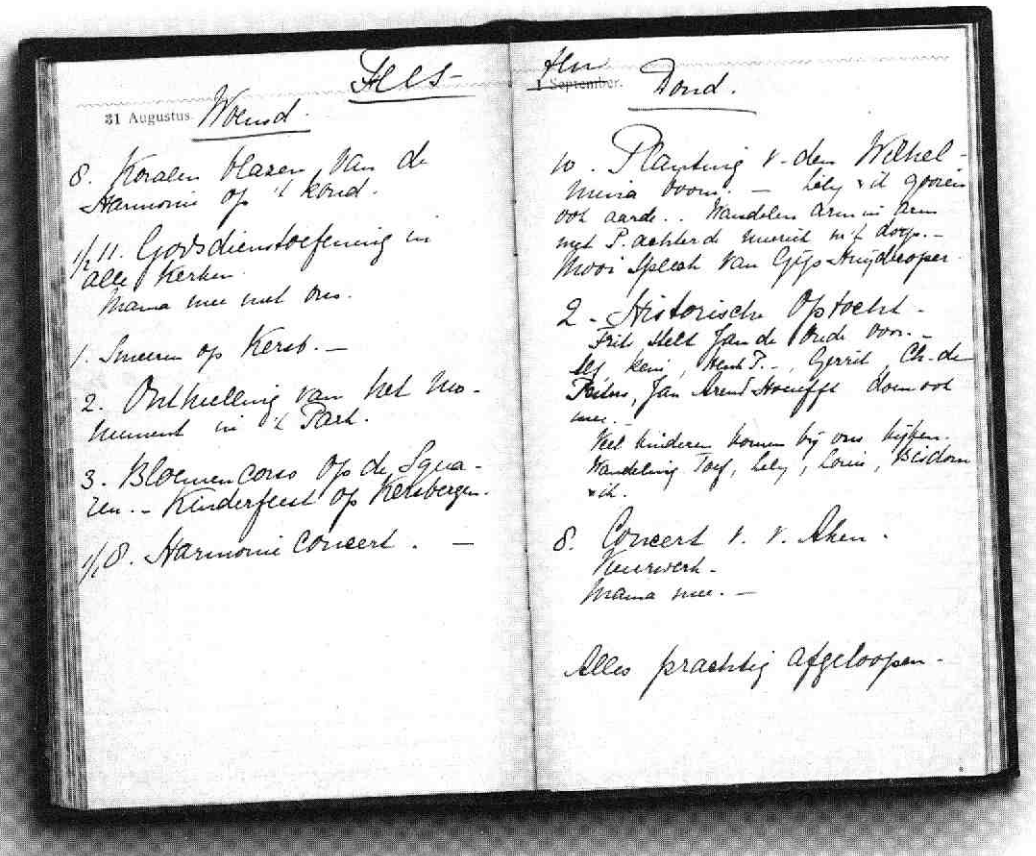
31 Augustus Woensd.

8. Koralen Matinee van de Harmonie op 't Kond.

½11. Godsdienstoefening in alle Kerken

Mama mee naar Kerk.

1. Sneeuw op Kerk. —

2. Ontvangst van het Gemeenteraad in 't Park.

3. Bloemencorso op de Spuien. — Kinderfeest op Kerkeberge.

½8. Harmonie Concert. —

1 September. Donderd.

10. Plechtige Inhuldiging v. den Koningin Wilhelmina Voorm. — Lelijk v.d. Groen oud aard. — Wandelen Arm in Arm met P. Aalbers Mevrouw mij door. — Mooi Spectak van Gijsbrechtsdoopen

2. Historisch Optocht. — Prachtig Stoet Jan de Bruin voor. — Lelijk kerel, Mevr. T. — Gerrit Ch. de Boer, Jan Arentsz Hoogstraat dezelfde mee. — Veel kinderen komen bij ons kijken. Wandeling Tony, Lily, Corrie, Bridon mee.

8. Concert v. v. Aken. Vuurwerk. Mama mee. —

Alles prachtig afgeloopen.

Dagboekaantekening van Joanna van de Poll van donderdag 1 september 1898.

COLLECTIE VAN DE POLL STICHTING

Op woensdag bezoekt het gezelschap de volksspelen en 's avonds het vuurwerk. Op donderdag gaat de muzikale Joanna naar de matinee in het Concertgebouw waarbij zij aantekent:

Cantate van Beets, muziek van Zweers, hoogst indrukwekkend, Solostukken niet a-propos, Hallelujah uit de Messiah van Händel weer grootsch.

's Avonds is er dan een galavoorstelling in de schouwburg.

Op vrijdag 9 september is het 'hollen' naar de Dam om de Koninginnen te zien vertrekken. Na een bezoek aan de Rembrandt tentoonstelling is dan voor Joanna het feest ook ten einde. Op zaterdag gaat ze weer naar huis en in haar agenda staat in grote letters:

LEVE DE KONINGIN !!

Een trotse Joanna complimenteerde haar oudste zusje Henriette nog met een enthousiast briefje:3

(...) je hebt groot succes met al je nieuwe toiletten kan ik je zeggen. Ze worden zeer bewonderd en je heet de elegantste van allen (...)

De auteur

Naar aanleiding van de tentoonstelling 'Een Zeister freule aan het hof' in de Galerie De Vleugel in Slot Zeist is uitgebreid onderzoek verricht in de correspondentie van de familie Van de Poll. In deze schatkamer zijn aardige vondsten te doen. Nelleriek Boucher heeft enkele notities gemaakt. De spelling is aangehouden zoals ze in de brieven werd aangetroffen.

Het andere zusje Louise (red.: ook Lou genoemd), die de inhuldiging in de kerk meemaakte, schrijft op 7 september aan Jo:4

Lieve beste Zus. ... Uitwijdingen over gister kan ik niet doen, ik ben nog geheel onder den indruk en heusch kapot van emotie ! ik voel mij zoó dood moe, dat ik haast geen courage heb morgen naar den Haag te trekken ... Ik hoor nog steeds die mooie, heldere stem van de Koningin, en zie dat lieve bleeke gezichtje! ... maar ik zal niet in details treden, want dan kon ik wel doorschrijven.

Tot zo ver de schriftelijke reacties van de familie Van de Poll op de inhuldiging. Er zal in familiekring zeker véél zijn nagepraat, en Louise zal nooit gedroomd hebben dat zij 11 jaar later (in 1909) de zorg voor Koningin Wilhelmina's dochter Juliana op zich zou gaan nemen.

Nelleriek Boucher

BRONNEN

1. Gemeente Archief Zeist, archief Familie van de Poll, 1765-1970, inv.nr. 2168.
2. Idem, inv.nr. 1947.
3. Idem, inv.nr. 698.
4. Idem, inv.nr. 2185.

Mr. Frederik van de Poll
1780 - 1853
1826 - 1836 Burgemeester van Amsterdam
1840 - 1850 Gouverneur Provincie Utrecht

X

Elizabeth van Vollenhoven
1781 - 1861

X

Clara Catharina Bonn
1788 - 1866

Mr. Frederik Harmen van de Poll
Amsterdam 1823 - Zeist 1909

Stamvader Zeister tak Van de Poll, sinds 1860 woonachtig te Zeist. Oa. inspecteur Rijksdienst Registratie en Domeinen.

X

Jkvr. Henriëtte Wilhelmina van de Poll
1824 - 1909

Andreas Jacobus van de Poll
1824 - 1849

Jkvr. Frederica Louise Henriëtte van de Poll
Elst 1853 - Zeist 1946

Hofdame van Koningin Emma en superintendante opvoeding Koningin Wilhelmina 1891-'96

Jnkvr. Clara Catharina van de Poll
Doesburg 1855 - Zeist 1943

Jkvr. Louise Pauline ('Lou') van de Poll
Bergen op Zoom 1857 - Zeist 1943

Dame du Palais Honoraire van Koningin Wilhelmina en belast met de opvoeding van Prinses Juliana.

Jhr. mr. Fredrik 'Frits' van de Poll
Zeist 1860 - Zeist 1937

Oa. lid van de Zeister gemeenteraad van 1897 tot 1931, naamgever ook Van de Poll Stichting.

Jhr. Andreas Jacobus van de Poll

Zeist 1864 - Delft 1863

Jkvr. Joanna 'Jo' Margaretha Elisabeth van de Poll

Zeist 1872 - Zeist 1970

Oprichtster van Van de Poll Stichting op 24 september 1951.

Jhr. Archibald van de Poll

Zeist 1862 - Zeist 1863

Jkvr. Anna Agatha Geertruida Gevaerts

Zeist 1873 - Zeist 1941

X

Jhr. Willem Henrik Joan van de Poll

Zeist 1867 - Haarlem 1921

Kolonel bij de Cavalerie

Jkhr. Fredrik Harman van de Poll

Amersfoort 1897 - Amersfoort 1922

Jkvr. Wilhelmina Adriana Geertruida van de Poll

Amersfoort 1901 - Zwolle 1958